

VPLIV GOZDNIH VLAK NA KOLIČINO IN STRUKTURO PLAVJA IZ GOZDOV NA TESTNEM OBMOČJU V OBČINI ČRNA NA KOROŠKEM

Poročilo pilotne študije

Naročnik: Jure Leben, Kabinet predsednika Vlade RS

Izvajalci študije:

- Slovenski državni gozdovi d.o.o. – sektor za gozdarstvo
- Zavod za gozdove Slovenije – služba za gozdno tehniko in OE Slovenj Gradec

Avtorja poročila: Dr. Robert Robek, Darko Pristovnik

Sinja Gorica, avgust 2024

Kazalo vsebine

POVZETEK.....	3
1 UVOD IN CILJI	4
2 METODE DELA.....	4
2.1 Testno območje	4
2.2 Opredelitev potencialnega plavja iz gozdov	6
2.3 Ocenjevanje potencialnega plavja.....	7
3 REZULTATI	8
3.1 Ocena količin nestabilne zemljine na gozdnih vlakah.....	8
3.2 Ocena količin nestabilne lesne biomase na gozdnih vlakah.....	9
3.3 Ocena količin nestabilne lesne biomase med gozdnimi vlakami	9
3.4 Ocena skupnih količin nestabilne lesne biomase v gozdovih	10
3.5 Gozdna vlaka Rezman	10
4 RAZPRAVA IN PRIPOROČILA.....	11
5 VIRI	12

Kazalo slik

Slika 1: Lega testnega območja v občini Črna na Koroškem	5
Slika 2: Vrste in lastništvo gozdov v testnem območju - svetlo zelene površine so državni gozdovi, temno zelene pa zasebni gozdovi	5
Slika 3: Vsaka skala ali kos lesa v gozdnem prostoru ni avtomatično plavje	6
Slika 4: Vlake (rumene črtkane prometnice), vključene v popis potencialnega plavja iz gozdov.	7
Slika 5: Popisni obrazec.....	7
Slika 6: Večina vlak ima do en usad, na zelo zahtevnih terenih je na vlaki več usadov.....	8
Slika 7: Prostorski prikaz skupne količina nestabilne biomase na vlakah – absolutne vrednosti.	9
Slika 8: Prostorski prikaz skupne količina nestabilne biomase na in med vlakami – absolutne vrednosti preračunane na 100 m vlake	10

POVZETEK

Na pobudo Kabineta predsednika Vlade RS sta ZGS in SiDG izvedla popoln popis virov potencialnega plavja iz večnamenskih gozdov na testnem območju v občini Črna na Koroškem. Testno območje je zajelo 1.076 ha gozdnih površin, od tega 575 ha v državnih ter 501 ha v zasebnih gozdovih. Pri tem se je za potencialno plavje štelo vso nestabilno lesno biomaso ter zemljino, ki ob velikih padavinah lahko ogrozi vodotoke ali objekte. Popis je potekal vzdolž 175 gozdnih vlak in je vključeval oceno nestabilne biomase na gozdni vlaki, pod in nad njo ter popis zaznanih ter verjetnih zemeljskih usadov. Popis ni zajel količin ploskovne erozije z gozdnih vlak. Izveden popis odraža realno stanje na terenu. Realno stanje pa ni »normalno« stanje, saj je bil popis izveden po več hujših neurjih, ki so prizadela širše območje Črne.

S popisom je bilo ugotovljenih 72 manjših in večjih usadov, ki bi lahko ob večjih nalivih zdrsili v dolino ter vsaj deloma končali v vodotokih. Ugotovljeno število usadov predstavlja jasen signal lastnikom in upravljavcem gozdov, da je potrebno take primere sproti sanirati.

Popis nestabilne biomase na gozdnih vlakah v testnem območju je na skupno 51 km gozdnih vlak zabeležil le slabih 30 m³ količin, ki bi jih eventualno hudo neurje lahko premaknilo v vodotoke. Te številke vključujejo tudi tri aktivna sečišča, kjer se pričakuje, da bodo izvajalci to biomaso še odstranili. Ugotovljene količine nestabilne lesne biomase na gozdnih vlakah so razpršene in ne predstavljajo omembe vrednega vira potenciala plavja iz gozdov. Nekoliko drugačno sliko predstavljajo rezultati popisa nestabilne lesne biomase med gozdnimi vlakami, kjer je bilo ocenjeno skupno petkrat več tovrstne drevnine (168 m³) oziroma 0,16 m³/ha, ki se po oceni popisovalcev koncentrira v nedostopnih jarkih.

V testnem območju je gozdna vlaka Rezman največji lokalni vir potenciala plavja iz gozdov. Njena sanacija je pred vrati, eventualna opustitev sanacije bi bila po mnenju gozdarske stroke velika napaka. Gre za pretežno spremenjene gozdove z velikim deležem smreke, odrasle sestoje z velikim tveganjem za pojav podlubnika, vetroloma in drugih motenj v gozdovih. Posledično bi izgubili možnosti ukrepanja ob vse pogostejših in vse močnejših gradacijah podlubnikov, ki bi prej ali slej vplivale tudi na poškodbe zasebnih gozdov v širši okolici. Poleg tega bi starajoče odmrlo drevje predstavljajo tudi vedno večjo nevarnost ob ujmah, saj bi nekontrolirano drselo v dolino in vodotoke.

Za zmanjšanje vplivov gozdnih vlak na potencialne plavja iz gozdov v občini Črna na Koroškem se priporoča:

1. ZGS obvesti lastnike gozdov o opaženih zemeljskih usadih in nestabilni lesni biomas na vlakah ter jih pozove, da sprožene ali grozeče površine sanirajo oziroma zagotovijo, da nove padavine (ali meteorna voda na vlaki) ne bodo »splaknili« to zemljino v jarke/grape.
2. ZGS naj ob usmeritvah in prevzemih sečišč opozarja in poostreno nadzoruje upravljanje s sečnimi ostanki, zlasti na območjih konkavnih reliefnih oblik.
3. Potrebno je sistemsko urediti upravljanje s povirji vodotokov in hudourniškiimi grapami. To vključuje tudi prilagojeno upravljanje z mrtvo lesno biomaso, kar je v javnem interesu.
4. Nemudoma se pristopi k sanaciji degradiranih površin na vlaki Rezman, po končani sanaciji pa zagotovi trajni monitoring eventualnih novih potencialov plavja v območju njene trase.